

SPRIEVODCA NÁUČNÝM CHODNÍKOM ORAVICE

Vážení návštevníci,

srdečne Vás Vitame na náučnom chodníku
v Oraviciach, ktorý Vás prevedie zákutiami oravickej
prírody. Tento náučný chodník bol vybudovaný v rokoch
2010 až 2015 Štátnou ochranou prírody Slovenskej
republiky, Správou Chránenej krajinnnej oblasti Horná Orava.
Vybudovanie tohto náučného chodníka bolo financované
z projektu „Zlepšenie informovanosti a environmentálneho
povedomia verejnosti o územiach NATURA 2000
v CHKO Horná Orava“.

Či ste si už prišli oddýchnuť od každodenného zhonu,
pokochať sa krásou prírody alebo „lámete“ turistické
rekordy, veríme, že budete okolitú prírodu rešpektovať
a správať sa ako „dobře vychovaný milovník hôr“.
Nezabúdajte, že nasledujúce generácie budú môcť
obdivovať len to, čo dnes nezničíme.

Správajte sa k našej prírode tak, ako by ste si ju
požičali od vlastných detí.

Dúfame, že pobyt v krásnej oravickej prírode
Vám pomôže pookriať na tele i na duši.

Tešíme sa na ďalšiu návštevu.

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O NÁUČNOM CHODNÍKU

Kraj: Žilinský

Okres: Tvrdošín

Katastrálne územie: Oravice, Tichá dolina, Vitanová

Východisko: Oravice, južne od kúpaliska, na rázcestí štátnej cesty smerujúcej na Zuberec a lesnej asfaltovej cesty vedúcej do Bobroveckej doliny

Trasa: - časť trasy A vedie od východiska v Oraviciach po asfaltovej údolnej ceste popri Oravici do Tichej doliny. Pri štátnej hranici sa vracia cez Maguru po lesnej ceste. Pod Magurou (Magura Witowska) začína osobitná vetva smerujúca na jej vrchol (1232 m n.m.). Od začiatku tejto vetvy popri vleku na začiatok chodníka, - časť trasy B od východiska v Oraviciach po asfaltovej lesnej ceste v smere na Bobroveckú dolinu. Tu prechádza povalovým chodníkom cez rašelinisko Peciská a vracia sa späť na začiatok. Odtiaľ smeruje druhá časť vetvy B a to štátnou cestou na Zuberec popri Bystrej na Mihuľčie, kde končí za mostom na kóte 808 m n. m.

Dĺžka: - trasa A: 14,6 km, - trasa B: 3,2 km

Prevýšenie: - trasa A: 411 m (najnižšie miesto: zastávka A1 – 795 m n. m., najvyššie miesto: zastávka A16- 1 232 m n. m.), - trasa B: 39 m (najnižšie miesto: zastávka B1 – 795 m n. m., najvyššie miesto zastávka B6 – 834 m n. m.)

Čas prechodu: trasa A: 5,5 hod., trasa B: 1,5 hod.

Počet zastávok: trasa A: 22 trasa B: 9

Zameranie chodníka: prírodovedný, ochranársky, kultúrno-historický

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, peší, letný, zimný, v zime vhodný pre lyžiarov na bežkách, v lete vyhovujúci aj cykloturistom.

Náročnosť terénu: trasa A: stredne náročná, trasa B: nenáročná

Rok otvorenia, garant: 2015, Štátna ochrana prírody SR, Správa Chránenej krajinskej oblasti Horná Orava

Prístup: SAD Tvrdošín, Oravice, Meanderpark

Kontakt: Správa Chránenej krajinskej oblasti Horná Orava, Bernolákova 408, 02901 Námestovo, tel.: 043/55 22 466, E-mail: chkoho@sopsr.sk

ZASTÁVKA A1 RESP. B1 – VSTUP

Oravice (790 m n. m.) sú obľúbeným rekreačným miestom s veľmi dobrými klimatickými podmienkami, prírodnými krásami a terénmi, ktoré vyhovujú na rekreáciu a turistiku. Na vstup prichádzame od Oravíc, južne od kúpaliska Meanderpark, na rázcestie štátnej cesty smerujúcej na Zuberec a lesnej asfaltovej cesty vedúcej do Bobroveckej doliny. Vstup na chodník sa nachádza naproti drevenej budove starej lesnej správy. Je spoločný pre oba okruhy chodníka – trasy A a trasy B.

ZASTÁVKA A2 – NATURA 2000

Od vstupu na chodník prechádzame na trasu A po asfaltovej ceste v smere na Tichú dolinu. Z cesty je pekný výhľad na rekreačné stredisko Meanderpark aj s lyžiarskym vlekom vybudovaným spod vrcholu na Krúpovej (1065 m n. m.). Obchádzame celý Meanderpark a prichádzame na zastávku A2. Na náučných tabuliach sa dozvieme informácie týkajúce sa európskej sústavy chránených území NATURA 2000. Tu sa nachádza altánok, kde si môžete oddýchnuť, keďže zastávka je zároveň aj ukončením celej trasy okruhu A. Nakoľko je trasa A okružná, je možné chodník prejsť aj opačným smerom a to dohora po štrkodrvom chodníku na zastávku A22 nachádzajúcu sa na lyžiarskom vleku. My sa vydávame smerom do Tichej doliny na zastávku A3.

ZASTÁVKA A3 – OSOBITÁ

Približne po 550 m sa dostávame po asfaltovej ceste na zastávku A3. Naľavo od cesty sa nachádzajú pasienky zvané Bubon. Pri tejto zastávke je rozhľadňa, z ktorej je krásny výhľad na Osobitú. Osobitá je výrazný a dominantný vrch vysoký 1687 m n.m. Je to nádherný mohutný končiar rázsochy odbočujúcej z hlavného hrebeňa Západných Tatier.

ZASTÁVKA A4 – VODA V ORAVICKEJ KRAJINE

Od zastávky A3 prechádzame popri pasienkoch, kde sa nachádza po ľavej strane salaš Oravice. Tu možno od jari až do neskorej jesene pozorovať pasúce sa ovce a možno sa tu občerstviť žinčicou alebo ovčím syrom. Po prejení pasienkov sa dostávame k zalesnenej časti Tichej doliny, pri ktorej sa nachádza zastávka A4.

ZASTÁVKA A5 – VODA

Od zastávky A4 prechádzame do lesnej časti Tvrdošinskej Magury. Po cca 100 m od tejto cesty sa dostávame na rázcestie pod Šatanovou (820 m n. m.). Tu sa po pravej strane nachádza vstup do jednej z najkrajších dolín na Slovensku – Juráňovej doliny. Je to 4 km dlhá zalesnená dolina, ktorej ústie tvorí 1 km dlhá vápencová Tiesňava. Dostať sa k nej dá z tohto náučného chodníka dreveným mostíkom cez Oravicu. Naš náučný chodník však pokračuje rovno na východ po lesnej ceste smerom na zastávku A6.

ZASTÁVKA A6 – LESNÉ HOSPODÁRSTVO

Po pravej strane cesty meandruje Oravický potok, do ktorého sa na kóte 827 m n. m. vlieva Juráňov potok. Od tohto sútoku je Oravica nazývaná aj ako Tichý potok. Lesom, ktorý je využívaný najmä na hospodársky účel, prichádzame na zastávku A6. Tu sa nachádza aj sklad dreva, kde možno často vidieť pri práci s drevom lesných robotníkov.

Z pravej strany sa pripája aj lesná cesta vedúca z Čaplovej doliny. Keďže aj z tejto časti sa často zväžá drevo, je téma lesného hospodárstva venovaná aj náučná tabuľa na tejto zastávke.

ZASTÁVKA A7 – MOKRADE

Od zastávky A6 prechádzame dlhším úsekom bez zastávky. Po ľavej strane sa pripája na cestu viacero zväznic a taktiež je tu množstvo prítokov Tichej potoka, keďže Tvrdošínska Magura je popretkávaná bohatou sieťou potôčkov stekajúcich po jej svahoch do Tichej doliny. Po cca 1,3 km sa dostávame do centra Tichej doliny. Zastávka sa nachádza v blízkosti zamokreného miesta s vrbinami a jelšami, ktoré tvoria malú mokraď. O mokradiach a ich význame sa dočítame na náučných tabuliach tejto zastávky.

ZASTÁVKA A8 – PAŠERÁCTVO

Ďalej pokračujeme nespevnenou lesnou cestou po záverečnom úseku Tichej doliny. Dostávame sa k zastávke A8, ktorá je v blízkosti štátnej hranice. Keby sme prešli od tejto zastávky smerom na východ cez hustý les, dostali by sme sa až na priesek vyznačený hraničnými kameňmi oddeľujúcimi Poľsko od Slovenska. Táto časť bola v minulosti využívaná aj ako pašerácka cesta a ľudia si zabezpečovali zdroj obživy aj takýmto nelegálnym a riskantným spôsobom, ktorý ich často stál aj to najcennejšie.

ZASTÁVKA A9 – OCHRANA PRÍRODY BEZ HRANÍC

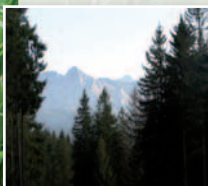
Od zastávky A8 sa náš náučný chodník stáča na severovýchod a stúpaním sa dostávame na zastávku A9. Postupne sa nám vynárajú poľské Tatry, ktoré patria do Tatranského národného parku (Tatrzeński Park Narodowy, skrátené TPN). TPN bol vyhlásený v roku 1954 a v súčasnosti má rozlohu 212 km². Prvé návrhy na ochranu Tatier sa objavili koncom 19. storočia. V roku 1925 vznikli snahy na vytvorenie národného parku aj v spolupráci so Slovenskom. V roku 1993 sa TPN a jeho slovenský ekvivalent s rovnakým miestnym názvom Tatranský národný park, stali lokalitou svetového prírodného dedičstva UNESCO.

Tatrzeński
Park Narodowy

ZASTÁVKA A10 – FLÓRA

Stúpaním sa dostávame na zastávku A10. Z floristického hľadiska má chotár Oravíc veľmi rôznorodý charakter. Medzi floristicky najzaujímavejšie patria druhy, ktoré sa vyvinuli na území s prevahou vápencov a dolomitov, najmä v oblasti Osobitej. Ide o vysokohorskú vápnomilnú flóru, horské lesy čiastočne pralesovitého charakteru a pásмо kosodreviny s prechodom do alpských lúk.

ZASTÁVKA A11 – GIEWONT

Od zastávky venovanej flóre postupujeme po lesnej ceste severozápadným smerom. Prechádzame okolo poľovníckeho posedu a po cca 1300 m sa dostávame na zastávku A11. Keď sa obzrieme za seba na východ a máme šťastie na pekné počasie, uvidíme jeden z najznámejších a najpopulárnejších štítov poľských tatier – Giewont (1894 m n. m.).

ZASTÁVKA A12 – HUBY A LIŠAJNÍKY

Po miernom stúpaní sa dostávame na kótu 1045 m n. m. odkiaľ začína náučný chodník postupne klesať. Prichádzame na zastávku A12, ktorá je venovaná hubám a lišajníkom týchto lesov. Lesy Oravickej Magury sú rajom nielen pre slovenských hubárov, ale často tu môžeme stretnúť hubárov najmä z Poľska, či Českej republiky. Aj z nášho náučného chodníka môžeme odbehnúť do magurských lesov, kde nájdeme ne jeden hubársky úlovok.

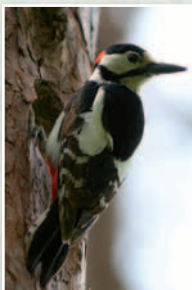

ZASTÁVKA A13 – HMYZ ORAVÍC

Lesnou cestou prichádzame pod samotný kopec Magura, kde sa začína osobitná vetva náučného chodníka Oravice. Magura je hraničným kopcom slovensko – poľského pohraničia. Tu sa otvára pohľad na poľskú časť Tatier s ich dominantou Kominarským Wierchom (1829 m n. m.). Je to krásny vápencový skalný masív podobajúci sa na ležiaceho nosorožca. Roh trčiaci na jeho pravej časti je skalnatý výčnelok zvaný po poľsky Kobyla Głowa (hlava kobyly). Z tejto zastávky sa môžu vydať zdatnejší turisti na vrchol Magury.

ZASTÁVKA A14 – VTÁKY ORAVÍC

K zastávke A14, ktorá sa nachádza už priamo v lese prechádzame upraveným nasýpaným štrkodrvovým chodníkom. Tesne pred lesom naľavo od chodníka sa nachádza rozhľadňa, z ktorej sa môžeme pokochať krásnym výhľadom na Furkasku, či Kominarski Wierch. Z rozhľadne sa vraciame späť na chodník a postupujeme do lesov

Magury. Tu sa môžeme započúvať do „ticha lesa“. V tomto tichu sa často na tomto mieste ozýva pravidelné fukanie. To niektorý z druhov ďatľov ošetreje choré stromy. Na zastávke A14 sa dočítame o vtákoch Oravíc viac.

ZASTÁVKA A15 – LES A VODA

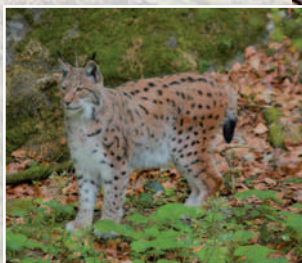
Upraveným chodníkom prichádzame k zastávke A15. Zastávka je situovaná napravo od samotného chodníka. V jej blízkosti sa nachádza lesné pramenisko, ktoré zachytáva vodu. Zalesnené územia sú nenahraditeľným zdrojom kvalitnej pitnej vody. Lesy okrem mnohých iných environmentálnych funkcií fungujú aj ako vysoko efektívne prírodné čističky vody s nulovými investičnými nákladmi. Tento efekt majú lesy vďaka schopnosti zachytávať resp. filtrovať vodu cez opadanku a lesný porast.

ZASTÁVKA A16 – TURISTIKA

Po náročnom stúpaní, ktoré je vedené kvôli veľkému prevýšeniu serpentínami, sa nakopávaným chodníkom dostávame na najvyšší bod nášho chodníka – Maguru. Magura (poľ. Magura Witowska – 1232 m n. m.) je zároveň najvyšším vrcholom celého masívu Oravickej Magury tvoriaceho najvýchodnejšiu časť Skorušinských vrchov. Tu sa nachádza aj slovensko – poľský turistický hraničný prechod.

ZASTÁVKA A17 – CICAVICE

Po náročnom výstupe schádzame z Magury späť na zastávku A13, kde sa začínal náš výstup. Od tejto zastávky pokračujeme klesaním po lesnej ceste smerom na Oravice k ďalšej zastávke. Tu možno vidieť časť Skorušinských vrchov. Zastávka je tematicky zameraná na cicavce.

ZASTÁVKA A18 – ODUMIERANIE LESOV

Táto časť náučného chodníka, je dosť monotónna, keďže prechádzame po lesnej ceste, kde sa nachádzajú pri ceste sklady dreva a samotný les dookola je tvorený zväčša smrekovými monokultúrami. Smrekové monokultúry sú neestetické a nezaujímavé nielen z krajinnárskeho hľadiska. Monokultúrny les, kde rastie len jeden druh stromu rovnakého veku, v tomto prípade smrek má množstvo iných negatív. Má napr. plytkú koreňovú sústavu a je preto ľahko vyvrátiateľný vetrom. Je často napádaný podkôrnym hmyzom – lykožrútmi, ktoré pri veľkom výskyte smreka nachádzajú výborné možnosti na rozmnoženie. Z týchto najhlavnejších atribútov vyplýva aj nízka ekologická stabilita smrekových monokultúr a ich náchylnosť na odumieranie.

ZASTÁVKA A19 – PÔVODNÉ LESY

Od zastávky prechádzame cez bezmenný prítok potoka Tichá, prameniáci vo Vyšných dieloch. Popri tomto potôčku odbočuje lesná cesta dole doľava, ktorou sa náš chodník dá skrátiť a dostaneme sa ňou k zastávke A4. My však pokračujeme rovno smerom na zastávku A19. Postupne pribúda na tejto časti zmiešaný les, v ktorom majú veľké zastúpenie pôvodné dreviny najmä buky.

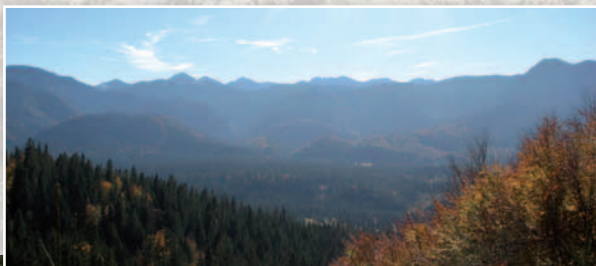

ZASTÁVKA A20 – MEDVEĎ HNEDÝ

Zastávka A20 sa nachádza v rôznovekom hustom poraste. Pri potulkách týmto náučným chodníkom tu môžeme stretnúť vitanovských lesných robotníkov, ktorí približujú drevo ešte tradičným spôsobom konským záprahom. Táto zastávka sa nachádza už v katastri obce Vitánová. Tento chotár je známy aj výskytom našej najväčšej šelmy – medveďa hnedého, o ktorom sa dočítame na náučnej tabuli tejto zastávky.

ZASTÁVKA A21 – ZÁPADNÉ TATRY

Po približne 270 m od zastávky A20 sa naša cesta zatáča na východ a smerujeme k zastávke A21. Nachádzame sa pod vrcholom Krupová (1065 m n. m.). Odtiaľto je najlepší výhľad na slovenské Tatry z nášho náučného chodníka. Keďže sa tu nachádza aj rozhľadňa, môžeme si dopriať o to lepší výhľad na naše veľhory, ktoré môžeme zaradiť tak ako hymnu, či štátny znak k našim slovenským symbolom.

ZASTÁVKA A22 – ČLOVEK A PRÍRODA

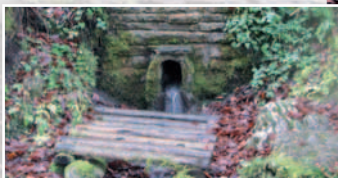
Po dlhej a najmä časovo náročnej trase okruhu A, sa dostávame na poslednú zastávku tejto časti náučného chodníka. Je to zastávka, ktorá sa nachádza v strednej časti lyžiarskeho vleku. Pri nej sa nachádza bufet, ktorý je však v prevádzke len v zimných mesiacoch. Je tu výhľad na Oravickú kotlinu aj s rekreačným strediskom Manderparku. Tu môžeme vidieť ako si urbanizáciou postupne človek mení prírodu. Aj z toho dôvodu je posledná téma zastávky venovaná vzťahu človeka a prírody. Od tejto zastávky sa dá zísť po upravenom štrkodrvovom chodníku k začiatku našej cesty na zastávku A2, ktorá je pri lesnej ceste smerujúcej z Tichej doliny do Oravíc.

ZASTÁVKA B1 RESP. A1 – VSTUP

Pre menej zdatných turistov, prípadne pre rodiny s deťmi je tu možnosť absolvovať nenáročnú B – trasu náučného chodníka. Skladá sa z dvoch mini okruhov z časti vedúcich po asfaltovej ceste. Jedna časť od zastávky B1 po zastávku B6 vedie na povalový chodník na rašelinisku Peciská v smere na Bobroveckú dolinu. Druhá časť B – trasy vedie po málo frekventovanej štátnej ceste na Zuberec. Je to tzv. Kocyanova vetva chodníka, keďže tabule na tejto vetve sú venované Antonovi Kocyanovi

ZASTÁVKA B2 – HISTÓRIA OSADY ORAVICE

Na druhú zastávku trasy B náučného chodníka sa dostávame po asfaltovej ceste vedúcej začiatkom Bobroveckej doliny. Bobrovecká dolina začína v Oraviciach, o ktorých histórii sa dočítame na náučnej tabuli a končí v Bobroveckom sedle (1352 m n. m.). Je najdlhšou dolinou v Oraviciach a jej rozloha je 9 km². Názov doliny pochádza od názvu obce Bobrov založenej okolo roku 1600. Dolina bola niekedy jednou z kolísk zbójníkov, kde ukrývali svoje poklady.

ZASTÁVKA B3 – MINERÁLNE PRAMENE

Bobrovecká dolina je veľmi dôležitým vodným zdrojom Oravského skupinového vodovodu, ktorý zásobuje pitnou vodou mnohé oravské mestá a obce. Cestou na zastávku B3 prechádzame okolo budovy Oravskej vodárenskej spoločnosti. Bobrovecká dolina je aj zdrojom minerálnych prameňov a termálnych vôd. Medzi tri najvýznamnejšie patrí vrt na lokalite Jašteričie, ktorý slúži na zásobovanie vodou pre oravské mestá a obce. Druhý, termálny, sa nachádza v blízkosti strediska cestovného ruchu Oravice a využíva sa pre vybudované kúpalisko. Tretí je sirný prameň v Bobroveckej doline na lokalite Vanička.

ZASTÁVKA B4 – PECISKÁ

Od zastávky B3 prechádzame popri asfaltovej ceste nasýpaným štrkodrovým chodníkom. Tu sa dostávame na povalový chodník, ktorý je vedený rašeliniskom Peciská. Po prejení lesnej časti rašeliniska sa dostávame na nelesnú časť rašeliniska, kde je zastávka B4 na drevenej terase, pri ktorej sa nachádza rozhľadňa. Z rozhľadne je výhľad na rašelinisko, juhozápadným smerom je Osobitá a na severe sa tiahne chrbát Skorušinských vrchov. Samotné Peciská patria medzi slatinné rašeliniská. Ich vzácnosť dokladuje ich vek, keďže sedimenty na tomto rašelinisku začali vznikať už pred 6000 rokmi. Na náučných tabuliach sa o tomto prírodnom poklade dočítate viac.

ZASTÁVKA B5 – FLÓRA A FAUNA RAŠELINÍSK

Prechádzame ďalej po povalovom chodníku a dostávame sa na odbočku, ktorá smeruje do lesnej časti rašeliniska. Na tabuli sa dozvieme viac o rastlinstve a živočíšstve rašelinísk.

ZASTÁVKA B6 – HISTÓRIA ZANIKNUTEJ OSADY BYSTRÁ

Od tejto zastávky sa vraciame späť a pokračujeme po povalovom chodníku ďalej. Ponad nelesnú časť rašeliniska môžeme vidieť hrebeň Oravickej Magury. Dostávame sa na koniec povalového chodníka, kde je aj koniec prvého mini okruhu trasy B. Keďže náučný chodník má nielen ochranný, ale aj náučno-historický charakter, dočítame sa na tejto zastávke o zaniknutej dedinke Bystrá, na ktorej základoch vznikla osada Oravice. Odtiaľto sa vraciame späť na rázcestie a môžeme sa vydať na Kocyanovu vetvu trasy B.

ZASTÁVKA B7 – OSOBNOSŤ ANTONA KOCIANA

Od vstupu prechádzame Mihulčou dolinou, ktorá vedie po málo frekventovanej štátnej ceste vedúcej do Zuberca. Táto vetva chodníka sa venuje známemu a mimoriadne aktívnemu Oravcovi, ktorý bol súčasne zoológom, milovníkom a ochrancom prírody a priekopníkom turistiky na Orave. O jeho osobnosti sa dozvieme na náučnej tabuli zastávky B7.

ZASTÁVKA B8 – ŽIVOTNÁ CESTA ANTONA KOCYANA

Po približne 300 m sa dostávame na druhú zastávku Kocyanovej vetvy náučného chodníka. Zastávka sa nachádza naľavo od cesty a priamo pri nej je rašelinisko Peciská. A. Kocyan bol zároveň ornitológ, zberateľ flóry, pedagóg, preparátor (jeho preparáty sú vystavené aj na Oravskom hrade v Oravskom múzeu), publikoval viac než 50 odborných prác z oblasti ornitológie a ochrany prírody. Jeho odkazu je venovaná táto zastávka.

ZASTÁVKA B9 – KOCYANOVA JEDĽA

Tu končí náš náučný chodník. Nachádzame sa pod veľkou jedľou. Ku tejto jedli môžeme porovnať aj dielo azda najznámejšieho ochrancu prírody na Orave Antona Kociana (otca Antona Kociana). Jeho dielo je osobitné, ako je osobitná táto jedľa v poraste smrekov, jeho práca bola tak veľká, ako je veľká táto jedľa a jeho dielo vpísalo odkaz, aby sa zachovali prírodné poklady pre ďalšie generácie tak, ako sa zachovala aj táto jedľa.

PRZEWODNIK ŚCIEŻKI DYDAKTYCZNEJ ORAWICE

Szanowni zwiedzający,

serdecznie witamy na ścieżce dydaktycznej w Orawicach, która prowadzi przez zakątki tutejszej przyrody. Ta ścieżka dydaktyczna powstała w latach 2010-2015 z inicjatywy Państwowej Ochrony Środowiska Republiki Słowackiej, Administracji Chronionego Obszaru Górna Orawa. Powodem budowy szlaku był projekt „Poprawa wiedzy i świadomości ekologicznej społeczeństwa na obszarze Natura 2000 w CHKO Górnej Orawy”. Obojętne, czy chcesz odpocząć od codziennej rutyny, cieszyć się pięknem natury, czy „pobić” swoje rekordy turystyczne, mamy nadzieję, że będzie szanować otaczającą przyrodę i zachowywać się jak „dobrze wychowany miłośnik gór”.

Pamiętaj, że przyszłe pokolenia będą mogły podziwiać tylko to, czego dziś nie zniszczymy. Traktujmy naszą przyrodę, jak gdybyśmy pożyczali ją od własnych dzieci.

Mamy nadzieję, że pobyt na łonie pięknej orawickiej przyrody, pomoże wzmocnić ciało i duszę. Zapraszamy.

PODSTAWOWE INFORMACJE O ŚCIEŻCE DYDAKTYCZNEJ

Kraj: Žyľiňski

Powiat: Námestovo

Teren katastralny: Oravice, Tichá dolina, Vitanová

Punkt wyjściowy: Orawice, na południe od kąpieliska, na skrzyżowaniu drogi krajowej na Zuberec i leśnej drogi asfaltowej prowadzącej do Doliny Bobrowieckiej.

Trasa: - Część trasy A przebiega od początku trasy w Orawicach asfaltową drogą wzdłuż leśnej drogi przy Orawicy do Cichej Doliny. Na granicy państwa wraca się drogą leśną przez Magurę. Pod Magurą (Magura Witowska zaczyna się dróżka na jej szczycie (1232 m n. m.)). Od początku zmierza do wyciągu narciarskiego Meander Ski Park, a stamtąd z powrotem szlakiem przy wyciągu na początku ścieżki,

- Część trasy B przebiega od początku trasy w Orawicach asfaltową drogą wzdłuż leśnej drogi w kierunku Doliny Bobrowieckiej. Tutaj przechodzi po podejściu przez bagna Peciská i wraca do początku, następnie druga część drogi B i drogą krajową do Zuberca przy Bystrej na Mihulčie, kończy się mostem na wysokości 808 m n. p. m.

Długość: Trasa A: 14,6 km, - trasa B: 3,2 km

Różnica wysokości: - Trasa A: 441 m (najniższy punkt: stacja A1 - 795 m n.p.m., najwyższy punkt: stacja A16 - 1232 m n.p.m.),

- trasa B: 39 m (najniższy punkt: stacja B1 - 795 m n.p.m., najwyższy punkt: stacja B6 - 834 m n.p.m.),

Czas przejścia: trasa A: 5,5 h, trasa B: 1,5 h. **Ilość stacji:** Trasa A: 22 trasa B: 9

Przeznaczenie chodnika: edukacja przyrodnicza, ochrona, kulturowo-historyczny

Rodzaj szlaku: samoobsługowy, okrężny, pieszy, letni, zimowy; w zimie nadaje się dla narciarzy biegowych, w lecie dla rowerzystów

Trudność terenu: trasa A: średnio wymagająca; trasa B: niewymagająca

Rok otwarcia, gwarant: 2015, Państwowa Ochrona Przyrody, Administracja Parku Krajobrazowego Górna Orawa

Dostęp: Przystanek autobusowy SAD Tvrdosin, Oravice, Meanderpark

Kontakt: Administracja Obszaru Chronionego Krajobrazu

(CHKO) Górna Orawa,
Bernolákova 408,
02901 Námestovo,
tel.: 043 55 22 466

STACJA A1 EWENT. B1 – WEJŚCIE

Orawice (790 m n.p.m.) są popularnym miejscem rekreacyjnym z bardzo dobrymi warunkami klimatycznymi, przyrodniczymi i terenami, które nadają się do rekreacji i turystyki. Na szlak wchodzimy z Orawic, na południe od kąpieliska Meanderpark, na skrzyżowanie drogi krajowej na Zuberec i leśnej drogi asfaltowej prowadzi do Doliny Bobrowieckiej. Wejście na szlak znajduje się naprzeciwko drewnianego budynku starego Zarządu Lasu. To wspólne wejście dla obu okręgów szlaku, który składa się z dwóch części, z trasy A i trasy B.

STACJA A2 – NATURA 2000

Od wejścia na szlak przechodzimy na trasę A po asfaltowej drodze w kierunku Cichej Doliny. Z drogi rozciąga się piękny widok na ośrodek rekreacyjny Meanderpark oraz wyciąg narciarski zbudowany pod szczytem Krúpová (1065 m n. p.m.). Obchodzimy cały Meanderpark i przechodzimy do stacji A2. Z tablic edukacyjnych dowiemy się informacji na temat europejskiej sieci obszarów chronionych NATURA 2000. Znajduje się tu altana, gdzie można odpocząć, a stacja jest zarazem zakończeniem całej trasy okręgu A. Ponieważ trasa A jest okrężna, ścieżkę można przejść w przeciwnym kierunku, w górę, po żwirowej ścieżce do stacji A22, która znajduje się na wyciągu narciarskim. Udajemy się w kierunku Cichej Doliny na stację A3.

STACJA A3 – OSOBITÁ

Po około 550 m dochodzimy drogą asfaltową do stacji A3. Po lewej stronie drogi są pastwiska zwane Bubon. Przy stacji znajduje się wieża widokowa, z której rozciąga się przepiękny widok na Osobitá. Osobitá to wyraźny i dominujący szczyt o wysokości 1687 m n.p.m. To wspaniały potężny szczyt bocznego rozgałęzienia głównej grani Tatr Zachodnich.

STACJA A4 – WODA W ORAWICACH

Od stacji A3 przechodzimy przy pastwiskach, gdzie znajduje się po lewej stronie baczówka Orawice. Tutaj od wiosny do późnej jesieni można popatrzeć na pasące się owce i poczęstować się żentycą lub serem owczym. Po przejściu pastwisk dochodzimy do leśnej części Cichej Doliny, gdzie znajduje się stacja A4.

STACJA A5 – DOLINA JURANIOWA

Od stacji A4 przechodzimy do leśnej części Magury Twardoszyńskiej. Mijamy rozgałęzienie, który prowadzi bezpośrednio do wysokości 890 m n.p.m. W ten sposób można dostać się do części szlaku pomiędzy przystankami A18 i A19. Po około 100 metrów od tej drogi, dochodzimy do rozdroża pod Szatanową (820 m n.p.m.) Tutaj po prawej stronie znajduje się wejście do jednej z najpiękniejszych dolin Słowacji

- Doliny Juraniowej. Jest to zalesiona dolina o długości 4 km. Nasza ścieżka dydaktyczna prowadzi nadal na wschód wzdłuż drogi leśnej do stacji A6.

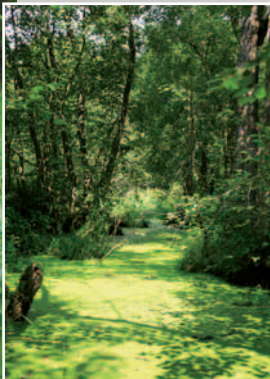
STACJA A6 – GOSPODARKA LEŚNA

Na prawej stronie drogi meandruje Orawicki potok, do którego na wysokości 827 m n.p.m. wpływa Juraniowski potok. Od tego zbiegu Orawice znana jest jako Cichy Potok. Przez las, który jest wykorzystywany głównie do celów gospodarczych, dochodzimy do stacji A6. Tutaj znajduje się także skład drewna, gdzie często można zobaczyć robotników leśnych przy pracy.

Z prawej strony dołącza droga leśna wiodąca z Czaplowej Doliny. Ponieważ tej części jest często zwożone drewno, tematem tablicy na tej stacji jest gospodarka leśna.

STACJA A7 – MOKRADŁA

Od stacji A6 przechodzimy przez długi odcinek bez stacji. Po lewej stronie jest podłączony do drogi dochodzi wiele szlaków do zwożenia drewna i wiele dopływów Cichego Potoku, natomiast Tvrdošínską Magurę przeplata gęsta sieć potoków ściekających po jej stokach do Cichej Doliny. Po około 1,3 km dostaniemy się do centrum Cichej Doliny. Stacja znajduje się w pobliżu podmokłego miejsca z wierzbami i olchami, które tworzą małe mokradło. O mokradłach i ich znaczeniu dowiemy się z tablic dydaktycznych na tej stacji.

STACJA A8 – PRZEMYT

Dalej idziemy leśną nieutwardzoną drogą przez końcowy odcinek Cichej Doliny. Dostajemy się do stacji A8, w pobliżu granicy państwa. Podążając z tej stacji w kierunku wschodnim przez gęsty las, dostaniemy się do wyciętego pasma lasu oznakowanego kamieniami granicznymi, oddzielającego Polskę od Słowacji. Ta część była w przeszłości wykorzystywana, jako szlak przemytników, ludzi, którzy zapewniali sobie środki do życia w ten ryzykowny sposób, za co nierzadko płacili życiem.

STACJA A9 – OCHRONA PRZYRODY BEZ GRANIC

Ze stacji A8 nasza ścieżka dydaktyczna skręca na północny-wschód i wspinaczka prowadzi nas do stacji A9. Stopniowo wyłaniają się polskie Tatry, należące do Tatrzańskiego Parku Narodowego (w skrócie TPN). TPN został założony w roku 1954 i obecnie ma powierzchnię 212 km². Pierwsze wnioski o objęcie ochroną Tatr pojawiły się w pod koniec XIX wieku. W roku 1925 pojawiły się starania o utworzenie parku narodowego we współpracy ze stroną słowacką. W roku 1993 TPN i jego słowacki odpowiednik Tatranský národný park dostały się na listę światowego dziedzictwa przyrodniczego UNESCO o znaczeniu światowym.

Tatrzański
Park Narodowy

STACJA A10 – FLORA

Wspinaczka prowadzi nas do stacji A10. Pod względem flory, tereny Orawic mają bardzo zróżnicowany charakter. Do najbardziej interesujących należą gatunki, które powstały w jądrze krystalicznym z przewagą wapieni i dolomitów, w szczególności okolicy Osobitej. Chodzi o wapienną florę wysokogórską, górskie lasy o częściowo pierwotnym charakterze i pasmo kosodrzewiny przechodzącą w alpejskie łąki.

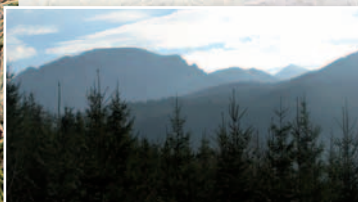

STACJA A11 – GIEWONT

Ze stacji poświęconej florzę przechodzimy w kierunku północno-zachodnim drogą leśną. Mijamy ambonę myśliwych i po około 1 300 m dochodzimy do stacji A11. Patrząc za siebie na wschód, przy ładnej pogodzie, zobaczymy jeden z najbardziej znanych szczytów polskich Tatr – Giewont (1 894 m n.p.m.).

STACJA A12 – GRZYBY I POROSTY

Po lekkiej wspinaczce dostajemy się na wysokość 1045 m n. p. m. gdzie szlak zaczyna stopniowo prowadzić w dół. Dochodzimy do stacji A12, poświęconej grzybom i porostom tutejszych lasów. Lasy Orawickiej Magury są rajem nie tylko dla słowackich grzybiarzy, często możemy spotkać grzybiarzy z Polski i Czech. Również z naszej ścieżki dydaktycznej możemy zejść do Magurskich lasów, gdzie na pewno znajdziemy wiele grzybiarskich „trofeów”.

STACJA A13 – OWADY ORAWIC

Drogą leśną dochodzimy do samego wzgórza Magura, gdzie rozpoczyna się specjalne odgałęzienie szlaku Orawice. Magura to wzgórze na granicy polsko-słowackiej. Tu rozciąga się widok na polską część Tatr z ich dominantą - Kominarskim Wierchem (1 829 m n.p.m.). Jest to piękny wapienny masyw skalny przypominający leżącego nosorożca. Róg sterczący z jego prawej strony to skalisty występu zwany Kobylą Głową. Z tego przystanku bardziej wytrzymali turyści mogą udać się na szczyt Magury.

STACJA A14 – PTAKI ORAWIC

Do stacji A14, która znajduje się bezpośrednio w lesie dochodzimy uregulowaną, sypaną ścieżką żwirową. Tuż przed lasem na lewo od szlaku jest położona wieża widokowa, z której podziwiać można piękny widok na Furkaskę czy Kominarski Wierch. Z wieży widokowej wra-

camy na ścieżkę i przechodzimy do lasów Magury. Tu możemy wstuchać się w „leśną ciszę” Z tej ciszy raz na jakiś czas odzywa się regularny stukot. To któryś z gatunków dzięcioła bada chore drzewa. Na stacji A14 przeczytamy więcej o ptactwie Orawic.

STACJA A15 – LAS I WODA

Uregulowanym chodnikiem dochodzimy do stacji A15. Stacja znajduje się na prawo od samego szlaku. W jej pobliżu znajduje się leśne źródła, zbierające wodę. Tereny zalesione są niezastąpionym źródłem wody pitnej wysokiej jakości. Lasy wśród wielu innych funkcji środowiskowych funkcjonować również jako wysoce efektywne ekologiczne oczyszczalnie wody z zerowymi kosztami inwestycji. Efekt ten mają lasy z uwagi na swoją zdolność do wychwytywania bądź filtrowania wody.

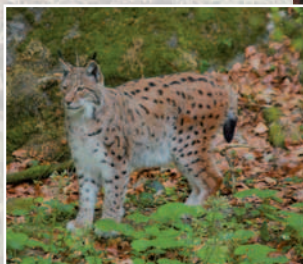
STACJA A16 – TURYSTYKA

Po męczącej wspinaczce przez ostre serpentyny wspinać, dochodzimy do najwyższego punktu naszego szlaku - Magury. Magura Witowska – 1232 m n. p. m. to także najwyższy szczyt całego masywu Orawicka Magura tworzących wschodnią część Wierchów Skoruszyńskich. Tu znajduje się polsko-słowackie turystyczne przejście graniczne.

STACJA A17 – SSAKI

Po wymagającym podejściu schodzimy z Magury z powrotem do stacji A13, gdzie rozpoczęliśmy wspinaczkę. Od tej stacji kontynuujemy zejście wzdłuż drogi leśnej w kierunku Orawic do następnej stacji. Stąd widać część Skoruszyńskich Wierchów.

Stacja tematycznie koncentruje się na ssakach.

STACJA A18 – OBUMIERANIE LASÓW

Ta część ścieżki dydaktycznej jest dość monotonna, ponieważ przechodzimy drogą leśną, przy której znajdują się składy drewna, a sam las tworzą głównie świerkowe monokultury. Świerkowe monokultury są nieestetyczne i nieatrakcyjne, nie tylko z punktu widzenia krajozrazu. Monokultura, w której rośnie tylko jeden typ drzewa w tym samym wieku, w tym przypadku świerk, ma szereg innych cech negatywnych. Ma np. płytki system korzeniowy i dlatego łatwo poddaje się sile wiatru. Jest często napadana przez chrząszcze, które przy dużym występowaniu świerka odnajdują doskonałe możliwości prze-rostu. Z tych najbardziej istotnych atrybutów wynika niska stabilność ekologiczna monokultur świerkowych i ich podatność na wyginiecie.

STACJA A19 – LASY PIERWOTNE

Od stacji przechodzimy przez bezimienny dopływ potoku Cicha, biorący źródło w części Vyšné diely. Od tego potoku skręca droga leśna w lewo, gdzie nasz szlak można skrócić i dotrzeć do A4. My jednak idziemy prosto w kierunku A19 przystanku. Stopniowo w tej części przybywa lasu mieszanego, w którym liczne są pierwotne drzewa, głównie buki. Jesteśmy pod starym, ale zdrowym i pięknym bukiem.

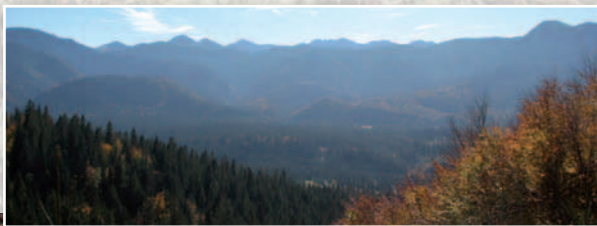

STACJA A20 – NIEDŹWIEDŹ BRUNATNY

Stacja A20 znajduje się w gęstej roślinności różnego wieku. Podczas spaceru po tej ścieżce dydaktycznej można spotkać jeszcze witanowskich pracowników leśnych, których zwożą drewno w tradycyjny sposób, zaprzęgiem konnym. Ta stacja znajduje się już na terenie gminy Vitanová. Obszar ten jest znany również z występowania jednego z naszych największych drapieżników - niedźwiedzia brunatnego, o którym przeczytamy na niniejszej tablicy dydaktycznej na tej stacji.

STACJA A21 – TATRY ZACHODNIE

Po około 270 m od stacji A20, nasza droga skręca na wschód, w kierunku stacji A21. Znajdujemy się pod szczytem Krupová (1065 m n.p.m.). Stąd jest najlepszy widok na Tatry słowackie na całej naszej ścieżce dydaktycznej. Ponieważ jest tu również wieża widokowa, możemy podziwiać widok na nasze góry, które tak, jak hymn lub godło stanowią nasz symbol narodowy.

STACJA A22 – CZŁOWIEK I PRZYRODA

Po długiej, czasochłonnej części trasy A, docieramy do ostatniej stacji tej części szlaku. Jest to stacja, która znajduje się w środkowej części wyciągu narciarskiego. Przy niej znajduje się bufet, który jednak otwarty jest tylko w okresie zimowym. Jest widok na Kotlinę Orawicką z ośrodkiem rekreacyjnym Meanderpark. Tutaj widzimy, jak za sprawą urbanizacji człowiek stopniowo zmienia przyrodę. Również i z tego powodu, tematem ostatniej stacji jest relacja człowieka z przyrodą. Z tej stacji można zejść po ubitym żwirowym szlaku na początek naszej drogi do stacji A2, która znajduje się przy drodze leśnej prowadzącej z Cichej Doliny do Orawic.

STACJA B1 EWENT. A1 – WEJŚCIE

Dla mniej doświadczonych turystów oraz dla rodzin z dziećmi istnieje możliwość odbyć wycieczkę po mało wymagającej trasie ścieżki B. Składa się z dwóch odcinków prowadzących wzdłuż drogi asfaltowej. Jedna część przystanku B1 B6 prowadzi do podestu przez torfowiska Peciská w kierunku Doliny Bobrowieckiej. Druga część B – trasy prowadzi po mało uczęszczanej drodze krajowej do Zuberca. To tzw. Odgałęzienie Kociana, ponieważ tablice na tym odgałęzieniu poświęcone są postaci Antona Kociana.

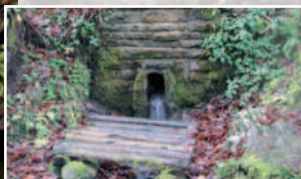
STACJA B2 – HISTORIA OSADY ORAWICE

Na drugą stację B ścieżki dydaktycznej prowadzi droga asfaltowa przez początek Doliny Bobrowieckiej. Dolina Bobrowiecka zaczyna się Orawicach, o których historii przeczytamy na tablicach edukacyjnych, a kończy w Siodle Bobrowieckim (1352 m. n.p.m.). Jest to najdłuższa dolina w Orawicach a jej powierzchnia wynosi 9 km². Nazwa Doliny pochodzi o nazwy wsi Bobrov, założonej około roku 1600. Dolina była czasem jedną z kryjówek zbójników, którzy ukrywali w niej swoje skarby.

STACJA B3 – ŹRÓDŁA MINERALNE

Dolina Bobrowiecka to bardzo ważne zasoby wodne Orawskiego wodociągu, który dostarcza wodę pitną do wielu miast i wsi Orawy.

W drodze do stacji B3 przechodzimy obok budynku Orawskiej Spółki Wodociągowej. Dolina Bobrowiecka jest również źródłem wód termalnych i źródeł mineralnych. Do trzech najważniejszych należy odwiert Jašteričie, które służą do zaopatrywania w wodę również miast i wsi Orawy. Drugi, termalny, położony jest w pobliżu ośrodka turystycznego Orawice i wykorzystywany jest przez uzdrowisko. Trzecią jest źródło siarkowe w Dolinie Bobrowieckiej w miejscu Vanička.

STACJA B4 – PECISKÁ

Od stacji B3 przechodzimy przez drogę asfaltową wysypaną żwirem. Tędy dochodzimy do podestu, który prowadzi do torfowiska Peciská. Po przejściu przez leśną część torfowiska dochodzimy do części nieleśnej, gdzie znajduje się stacja B4 na drewnianym tarasie, przy którym znajduje się wieża widokowa. Z wieży widokowej roztacza się widok na torfowiska, na południowym zachodzie jest Osobita, a na północy rozciąga się grzbiet Skoruzińskich Wierchów. Same Peciská należą do bagiennych torfowisk. Rzadkość świadczy o ich wieku, ponieważ w tym bagnie osady zaczęły się pojawiać już 6000 lat temu. Na tablicach edukacyjnych można przeczytać więcej o tym skarbie przyrodniczym.

STACJA B5 – FLORA I FAUNA TORFOWISK

Przechodzimy dalej po podeście, dostajemy się do bocznej drogi, prowadzącej do leśnej części torfowiska. Z tablicy dowiemy się więcej o faunie i florze torfowisk.

STACJA B6 – HISTORIA WYMARŁEJ OSADY BYSTRÁ

Od stacji wracamy z powrotem i kontynuujemy dalej po podeście. Nad bezleśną częścią torfowiska, można zobaczyć grzebień Magury Orawickiej. W końcu dostajemy się do podestu, gdzie jest również koniec pierwszego mini okręgu trasy B. Skoro ścieżka dydaktyczna ma nie tylko charakter ochronny, ale również dydaktyczno-historyczny, na tej stacji możemy przeczytać o wymarłej wiosce Bystrá, na której fundamentach powstała osada Orawice. Stąd wracamy z powrotem na rozdroże i możemy wyruszyć na odcinek trasy B poświęcony Kocianowi.

STACJA B7 – ANTON KOCIAN

O wejścia, przechodzimy przez dolinę, która prowadzi przez mało uczęszczaną drogę krajową do Zuberca. Niniejsze odgałęzienie chodnika poświęcone jest znanemu i nadszyczał aktywnemu Orawianinowi, który równocześnie był zoologiem, miłośnikiem i obrońcą przyrody oraz pionierem turystyki na Orawie. O jego osobie dowiemy się z tablicy edukacyjnej B7.

STACJA B8 – ŻYCIE ANTONA KOCYANA

Po około 300 m dostajemy się na drugą stację ścieżki dydaktycznej Kociana. Stacja znajduje się na lewo od drogi, a bezpośrednio przy niej jest torfowisko Peciská. A. Kocyan był ornitologiem, kolekcjonerem flory, nauczycielem, preparatorem (jego preparaty są wystawione na Zamku Orawskim, w Muzeum Orawskim), opublikował ponad 50 specjalistycznych prac z dziedziny ornitologii i ochrony przyrody. Niniejsza stacja ma na celu przypomnienie jego postaci.

STACJA B9 – JODŁA KOCYANA

Tutaj kończy się nasza ścieżka dydaktyczna. Znajdujemy się pod wielką jodłą. Do tej jodły można porównać również dzieło bodaj najbardziej znanego obrońcy przyrody na Orawie, Antona Kociana. Jego dzieło jest niepowtarzalne i wyjątkowe, jak ta samotna jodła w gąszczu świerków, jego praca była tak wielka, jak ta jodła. Zostawił po sobie przesłanie, by zachować skarby przyrodnicze dla przyszłych pokoleń, tak jak zachowała się ta jodła.

◀ Zastávka A11 – Giewont
Stacja A11 – Giewont

Zastávka A12
– Huby a lišajníky
Stacja A12
– Grzyby i porosty ▶

◀ Zastávka A13 – Hmyz Oravic
Stacja A13 – Owady Oravic

Zastávka A14 – Vtáky Oravic
Stacja A14 – Ptaki Oravic ▶

◀ Zastávka A15
– Les a voda
Stacja A15
– Las i woda

◀ Zastávka A17 - Čičavce
Stacja A17 - Ssaki

Zastávka A19
- Pôvodné lesy
Stacja A19 Lasy
pierwotne ▶

◀ Zastávka A20 - Medveď hnedý
Stacja A20 - Niedźwiedź brunatny

Zastávka B4 - Peciská
Stacja B4 - Peciská ▶

Autor textov: Ing. Jozef Milich,

Autori fotografií: Ing. Šimon Kertys, Ing. Róber Trnka, Ing. Marián Habláč, Ing. Jaroslav Hucik,

Recenzia: RNDr. Jozef Radúch, **Preklad textov:** Lanard, s.r.o., Námestovo,

Vydala: © Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica v roku 2015, **Grafická úprava:** GS Servis, **Tlač:** GS Servis

Náklad: 2000 ks, **ISBN:** 978-80-89802-04-3

Kontaktná adresa: Štátna ochrana prírody SR, Správa Chránenej krajiny oblasti Horná Orava,
Bernolákova 408, 02901 Námestovo, tel.: 043 55 22 466